

Sopimus pelastuslaitosten ICT yhteistyöstä 2021 - 2022

1. Sopimuksen kohde ja sopijaosapuolet

Sopimus koskee Suomen pelastuslaitosten yhteistyötä niiden yhteisten ICT-järjestelmien ylläpidossa ja niiden kehittämisessä, mihin pelastuslaitoksilla on käyttövelvoite tai pelastuslaitokset ovat aiemmin sitoutuneet tai pelastustoimessa kansallisina hankkeina käynnistetään.

Tämän sopimuksen varsinaisia sopijaosapuolia ovat alla luetellut pelastuslaitokset:

Etelä-Karjalan pelastuslaitos
Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitos
Etelä-Savon pelastuslaitos
Helsingin kaupungin pelastuslaitos
Itä-Uudenmaan pelastuslaitos
Jokilaaksojen pelastuslaitos
Kainuun pelastuslaitos
Kanta-Hämeen pelastuslaitos
Keski-Pohjanmaan ja Pietarsaaren alueen pelastuslaitos
Keski-Suomen pelastuslaitos
Keski-Uudenmaan pelastuslaitos
Kymenlaakson pelastuslaitos
Lapin pelastuslaitos
Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos
Oulu-Koillismaan pelastuslaitos
Pirkanmaan pelastuslaitos
Pohjanmaan pelastuslaitos
Pohjois-Karjalan pelastuslaitos
Pohjois-Savon pelastuslaitos
Päijät-Hämeen pelastuslaitos
Satakunnan pelastuslaitos
Varsinais-Suomen aluepelastuslaitos

Tällä sopimuksella sopimusosapuolet edistävät pelastuslaitosten yhteisen ICT hankeen asioita erityisesti seuraavilta osin

- pelastustoimen hyväksi tehtävää ICT-yhteistyötä kriittisten järjestelmien (Tuve, Kejo, Erica, ja tietoturvallisuus) osalta,
- pelastustoimen digitalisaation kehittämistä onnettomuuksien ehkäisytyössä, sähköisen asiointialustan palveluissa ja tiedolla johtamisen kehittämisessä sekä
- pelastustoimen tietohallintostrategiasta (sm) tietohallinnon tavoitetilan 2025 toteuttamista.

2. Sopimuksen tausta

Pelastuslaitosten ja toimialan yhteisen ICT:n osalta on pelastuslaitosten ja toimialan vastuulle tullut vuoden 2010 jälkeen useita uusia tietojärjestelmiä yhteisten sitoutumisten tai käyttövelvoitteiden kautta. Näitä järjestelmiä ovat muun muassa hätäkeskustietojärjestelmä, kenttäjohtamisjärjestelmä ja turvallisuusverkon käyttöympäristö palveluineen. Samalla on todettu yhteinen tarve näiden uusien asioiden käyttöönoton edellytysten luomiselle ja toteuttamiselle.

Pelastuslaitoksilta turvallisuusviranomaisena ja kunnallisena toimijana on puuttunut toimialan yhteinen tietojen käsittelyn ja niiden suojaamisen tietoturvapoliittikka. Tietoturvallisuutta on kehitetty yhdessä ja pelastuslaitokset ovat sitoutuneet samoihin periaatteisiin muiden turvallisuusviranomaisten kanssa. Toimialan yhteisten toimintamallien luominen on edellyttänyt ja edellyttää edelleen yhteistä ohjeistamista ja käyttöönottoa sekä todentamista.

Pelastustoimen uudistushankkeen tietohallintoryhmän joulukuussa 2018 julkaistussa loppuraportissa on kuvattu pelastustoimen yhteistä tavoitetilaa, jota on uudistushankkeen lisäksi ovat käsitelleet pelastusjohtajat. Tavoitetilaa sisältää toimialasidonnaisiin yhteisiin järjestelmiin liittyviä yhteisiä tavoitteita, joiden edistäminen vaatii yhteistä tekemistä. Toimialasidonnaiset tietojärjestelmät ovat hallintorakenteista riippumattomia, mutta niillä on rajapintoja myös hallinnollisiin järjestelmiin.

Palosuojelurahaston avustuksella vuoteen 2020 saakka toteutetussa pelastuslaitosten yhteisessä ICT-hankkeessa määritellyt ICT-tehtävät ovat olleet uusia yhteisiä asioita ja kaikkien organisaatioiden digitaalisuuden kehittämiseen tähtäviä. Näiden tehtävien suorittaminen ei olisi ollut mahdollista ilman yhteisiä projekteja ja yhteistä tekemistä. Yhteisen tekemisen hyödyt tulevat vasta uusien järjestelmien täysimääräisen käytön alkamisen jälkeen, jolloin nykyisistä organisaatiokohtaisista järjestelmistä ja niiden ylläpidosta ja kehittämisestä voidaan luopua. Yhteisen ICT:n hyödyt konkretisoituvat pelastustoimen organisaatioille organisaatioiden toiminnan tehostumisena, varautumisen ja tietoturvallisuuden kautta sekä asiakkaille tasalaatuisina palveluina läpi Suomen. Yhteistyön tarve ei ole riippuvainen pelastuslaitosten hallinnollisista rakenteista.

3. Sopimuksen tarkoitus ja sisältö

Sopimuksen tarkoituksena on vahvistaa pelastuslaitosten keskinäistä yhteistyötä ja ylläpitää aikaisemmin organisoitua ICT-resursoinnin yhteistyörakennetta, jonka mukaisesti mahdollistuu tarvittavien ICT:hen liittyvien viranomaistehtävien hoitaminen yhteistyössä ja yhteisillä jaetuilla resursseilla.

Sopimuksen sisällölliset osa-alueet ovat:

- 1) Pelastuslaitosten, pelastustoimen ja muiden turvallisuusviranomaisten yhteisten tietojärjestelmien ja palveluiden suunnittelu- ja asiantuntijatyötehtävät sekä tarvittaessa järjestelmien pääkäyttäjryhmien tehtävät.
- 2) Pelastuslaitosten ICT-yhteistyön koordinoititehtävät ja ICT-kehittämistyö, ottaen huomioon julkisen hallinnon yhteiset ICT- ja digisäännösten ja -ohjelmien velvoitteet.
- 3) Pelastustoimen yhteisten ICT-järjestelmien hankinnan ja rahoituksen suunnittelu sekä hankehallinto yhteistyössä muiden organisaatioiden kanssa (kustannusarviot).

4. Yhteistyön johtaminen ja tehtävien hoidon seuranta

Pelastusjohtajien kokous hyväksyy sopimuskautta koskevan toimintasuunnitelman, joka tarkistetaan joka vuosi huhtikuun pelastusjohtajakokouksessa. Samassa yhteydessä hyväksytään edellisen vuoden vuosiraportti.

Sopimusyhteistyön vuosisuunnitelma ja investointisuunnitelma päätetään pelastusjohtajien kokouksessa vuosittain tulevalle vuodelle laadittavassa talousarviosuunnitelmassa. Pelastusjohtajien hallitus voi muuttaa ja ohjata yhteisten resurssien käyttöperiaatteita ja kohdentaa niitä uudelleen. Sopimusyhteistyön seuranta suorittaa pelastusjohtajien hallitus, jolle asiat esittelee pelastuslaitosten sopimusyhteistyöstä vastaavan organisaation viranhaltija.

Sopimusyhteistyöhön liittyy Pelastustoimen tietohallinnon ohjausryhmä, jossa on edustettuna pelastuslaitokset, sisäministeriön pelastusosasto ja Pelastusopisto. Ohjausryhmä työskentelee tietohallinnon strategisen johtamisen tasolla. Ohjausryhmän tehtävänä on laatia toimintasuunnitelma sekä vuosi- ja investointisuunnitelmat, vuosiraportti, laatia toimialan ICT:tä ja digitaalisuutta koskevia kannanottoja sekä ohjata sisäistä kehittämistyötä ja turvallisuusviranomaisten verkostoyhteistyötä.

Pelastustoimen tietohallinnon ohjausryhmä alle muodostetaan pelastustoimen tietohallinto-organisaatio, jonka resurssit muodostuvat pelastustoimen eri organisaatioiden ja pelastuslaitosten yhteisistä resursseista. Organisaation vastuulla on sille määritellyt tietohallintoon ja pelastustoimen digikehittämiseen liittyvät tehtävät sekä toiminnan tukeminen tietohallinnon roolissa. Tietohallinto-organisaatio vastaa asioiden valmistelusta ja esittelystä päätöksen tekoon tietohallintoa ohjaavalle ryhmälle ja toimialan eri organisaatioille vastuuden mukaan sekä sovittaa yhteen pelastustoimen tietohallintoon liittyvien tahojen kanssa toiminnallisia asioita.

5. Yhteistyötä koordinoiva pelastuslaitos

Yhteistyösopimukseen perustuen yksi Suomen pelastuslaitoksista vastaa yhteistyösopimuksen hallinnoinnista ja taloudesta.

Yhteistyösopimuksen koordinoivana pelastuslaitoksena toimii Varsinais-Suomen aluepelastuslaitos. Koordinoivan pelastuslaitoksen vastuulla ovat myös yhteisten asioiden hallinto- ja arkistomenettelyt sekä kirjanpitoluottamukset ja muutoksenhakumenettelyt.

Hallinnointi- ja osakoordinaatiovastuita voidaan toimintasuunnitelman ja vuosisuunnitelman hyväksymisen yhteydessä jakaa useamman pelastuslaitoksen kesken.

6. Virkasuhteisuus ja työnantajavelvoitteet

Yhteistyösopimuksen piirissä olevat työntekijät ovat virkasuhteessa olevia henkilöitä, joilla on työtehtäviin liittyen virkavastuu sekä heidät nimitetään toimimaan pelastusviranomaisina niissä asioissa, joissa tämän sopimuksen mukaiset tehtävät edellyttävät pelastusviranomaisen roolia tai toimivaltaa. Virkasuhde ja pelastusviranomaisuus ovat perusteltuja työtehtävissä tarvittavien tietojen käsittelyoikeuden perusteista sekä viranomaisvastuusta.

Tämä tarkoittaa, että toimialan pääkäyttäjien ja pääkäyttäjärühmän jäsenten tehtävistä niin, että kyseiset henkilöt voivat käsitellä kaikkien toimialan organisaatioiden tietoja ja muuttaa niitä sekä toimia asiantuntijana ja edustaa toimialaa tämän sopimuksen perusteella. Tietojen käsittelyyn pitää kuitenkin aina olla lainmukainen ja työtehtäviin perustuva tarve, mistä sovitaan toimialan sisällä henkilöiden nimittämisen yhteydessä.

Yhteistyösopimuksen mukaisissa tehtävissä työskentelevien henkilöiden palvelusuhde säilyy katkeamattomana ja työnantajavelvoitteista vastaa kunkin oma pelastuslaitos.

7. Erillisrahoitteiset investoinnit ja kehittämishankkeet

Sopimusosapuolten yhteisenä tavoitteena on pelastustoimen toimialasidonnaisten sekä turvallisuusviranomaisten yhteisten kriittisten tietojärjestelmien hankinta-, kehittämis- ja ylläpitokustannusten rahoituksen ratkaiseminen yhteisesti toimialalla. Hankkeiden rahoittamiseen pyritään ensisijaisesti saamaan valtakunnallinen yhteinen valtiollinen rahoitus, jolla turvataan pelastuslaitosten toiminta edellytykset parhaiten.

Hankkeiden rahoittamisessa pyritään hyödyntämään aktiivisesti erilaiset ulkopuoliset rahoitusratkaisut, kuten soveltuvien EU-rahastojen rahoitukset. Hankkeet, jotka ovat pelkästään pelastuslaitosten rahoitusvastuulla, tarkastellaan myös tapauskohtaisesti palosuojelurahaston ja muiden rahastojen avustusmahdollisuudet.

Sopimusosapuolten tavoitteena on julkisen hallinnon ICT- ja digitavoitteiden mukaisesti edistää pelastustoimen digiloikkaa eli tietoteknistä uudistumista. Tavoitetta edistetään valmistelemalla yhteisiä valtionavustus-, TKI- ja EU-rahoitushankkeita. Ulkopuolisella rahoituksella toteuttavista erillishankkeista tehdään kaikissa tapauksissa hankekohtaiset, tästä sopimuksesta erilliset päätökset ja sitoumukset.

8. Kustannukset

Pelastuslaitosten yhteiset kustannukset muodostuvat asiantuntijatehtävistä, pääkäyttäjien ja valtakunnallisten pääkäyttäjryhmien jäsenten ja yhteisen koordinoinnin tekemästä työstä sekä matkustus-, työtila-, työväline- ja muista yleiskustannuksista. Lisäksi vuosibudjetissa varaudutaan ulkopuolisten palvelujen, kokousten ja lisenssien kustannuksiin.

Taulukko 1.

Pelastuslaitosten yhteiset asiantuntijaresurssit 2021 ja 2022	
Kejo	1,5 htv
Erica	1 htv
Turvallisuusverkko	0,5 htv
Tietoturvallisuus	1,5 htv
Kokonaisuuden hallinta	1 htv
Tiedolla johtaminen	1,5 htv
Onnettomuuksien ehkäisy	2 htv
Sähköinen asiointialusta	Liittyy OE hankkeeseen
Yhteensä (htv kustannukset)	9 htv = 556 456 € /kalenterivuosi
Ulkopuoliset palvelut, kokoukset, muut kulut	58 412 € / kalenterivuosi
Yhteensä	614 868 € /kalenterivuosi

Yhteisten tietojärjestelmien käytön kustannuksien jakamisessa on päätetty käyttää pelastuslaitosten keskinäisessä kustannustenjaossa lähtökohtaisesti laskentakaavaa, jossa 50 % kuluista jaetaan tasan 22 pelastuslaitokselle ja 50 % kuluista jaetaan pelastustoimen alueen asukasluvun suhteessa.

Taulukko 2.

Arvio pelastuslaitoskohtaisista kustannuksista 2021 – 2022 / vuosi

Pelastuslaitos	Väkiluku	%	tasajako-%	C+D	50/50	Kustannuserä
Helsinki	654 531	11,91	4,55	16,46	8,23	50 599,89
Länsi-Uusimaa	470 591	8,57	4,55	13,11	6,56	40 307,15
Keski-Uusimaa	468 799	8,53	4,55	13,08	6,54	40 206,88
Itä-Uusimaa	97 687	1,78	4,55	6,32	3,16	19 440,55
Varsinais-Suomi	479 283	8,72	4,55	13,27	6,63	40 793,53
Kanta-Häme	170 926	3,11	4,55	7,66	3,83	23 538,79
Päijät-Häme	199 629	3,63	4,55	8,18	4,09	25 144,92
Kymenlaakso	171 043	3,11	4,55	7,66	3,83	23 545,33
Etelä-Karjala	127 700	2,32	4,55	6,87	3,43	21 119,99
Etelä-Savo	142 302	2,59	4,55	7,14	3,57	21 937,07
Keski-Suomi	275 016	5,01	4,55	9,55	4,78	29 363,35
Pirkanmaa	517 949	9,43	4,55	13,97	6,99	42 957,16
Satakunta	216 608	3,94	4,55	8,49	4,24	26 095,01
Etelä-Pohjanmaa	188 628	3,43	4,55	7,98	3,99	24 529,34
Pohjanmaa	149 399	2,72	4,55	7,26	3,63	22 334,20
Keski-Pohjanmaa	99 219	1,81	4,55	6,35	3,18	19 526,27
Pohjois-Savo	244 189	4,44	4,55	8,99	4,50	27 638,37
Pohjois-Karjala	161 120	2,93	4,55	7,48	3,74	22 990,07
Jokilaaksot	117 901	2,15	4,55	6,69	3,35	20 571,66
Kainuu	72 248	1,32	4,55	5,86	2,93	18 017,06
Oulu-Koillismaa	292 181	5,32	4,55	9,86	4,93	30 323,86
Lappi	177 159	3,22	4,55	7,77	3,88	23 887,57
	22 5 494 108	100,00	100,00		100,00	614 868,00

Ulkopuoliset avustukset (PSR-avustus, muu rahoitus) otetaan huomioon vuosibudjeteissa ja pelastuslaitosten kustannusosuuksissa. Lisäksi kustannustenjaossa huomioidaan mahdollinen sisäministeriön pelastusosaston rahoitusosuus.

Tietojärjestelmien hankinta-, investointi-, kehittämis-, ja ylläpitokustannukset suunnitellaan, budjetoidaan ja päätetään erikseen; sopien samalla hankintamenettelyistä, rahoituksesta ja omistusoikeuksista.

9. Laskutus

Yhteisissä tehtävissä työskentelevän asiantuntijan työpanoksesta laaditaan pelastuslaitosten ja asiantuntijan välinen erillinen palvelusopimus, jossa sovitaan työmäärästä, tehtävistä ja niiden suorittamisesta sekä kustannuksista. Asiantuntijan palkan sivukuluineen sisältäen lomaosuuden ja lomarahat sekä hankkeessa tehtävien matkojen päiväraha-, matka- ja majoituskustannukset maksavat asiantuntijoiden palvelussuhteesta vastaavat pelastuslaitokset. Palvelusopimuksessa sovitaan tarkemmin pelastuslaitosten keskinäisestä laskutuksesta todellisten aiheutuneiden kustannusten periaatteella.

Sopimusosapuoli laskuttaa asiantuntijan työpanoksen jälkikäteen koordinoivalta pelastuslaitoksesta. Laskutus tapahtuu neljännesvuosittain perustuen toteutuneeseen työtuntikirjanpitoon tuntilaskutuksena. Kalenterivuoden viimeinen laskutus tulee tapahtua seuraavan kalenterivuoden tammikuun 10. päivään mennessä.

10. Tietoturva ja luottamuksellisuus

Sopimustahot ovat julkisyhteisöjä. Näin ollen niiden toiminnassa noudatetaan viranomaisen toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) sekä muussa lainsäädännössä olevia salassapitoa ja julkisuutta koskevia säännöksiä. Sopimustahot ovat lisäksi sitoutuneet pelastustoimen yhteiseen tietoturvapoliittikkaan, joka perustuu valtioneuvoston tietoturva-asetuksen mukaiseen tietojen käsittelyyn ja luokitteluun. Tietoturvallisuuden osalta sopimustahot ja sopimustahojen työntekijät ovat velvollisia antamaan tarvittaessa turvallisuusviranomaisten yhteisiin projekteihin liittyvät erilliset turvallisuussitoumukset, tms.

Sopimustahot ovat saman toimialan organisaatioita, minkä vuoksi näiden välillä ei tehdä erillisiä turvallisuussopimuksia. Mahdollisista tietosuojarikkomuksista tai tietoturvallisuuden laiminlyönneistä on vastuussa vahingon aiheuttanut sopimustaho.

Sopimusosapuolet ovat velvollisia hävittämään asiantuntijan hallussa olevat hanketta koskevat tiedot, jotka ovat salassa pidettäviä ja joiden käsittelyyn ei ole enää oikeutta tämän sopimuksen mukaisten tehtävien suorittamisen vuoksi. Sähköiset aineistot taltioidaan hankkeen yhteiseen tietosäilöön asiantuntijatyötehtävien päättyessä.

Vaitiolo- ja salassapitovelvollisuudet eivät pääty asiantuntijatyösuhteen tai tämän sopimuksen päättyessä, vaan ne jatkuvat tämänkin jälkeen.

11. Omistus-, käyttö- ja tekijänoikeudet

Tämän sopimuksen mukaisen palvelun tuloksena syntyvät tekijänoikeudet ja immateriaalioikeudet siirtyvät pelastustoimelle, elleivät osapuolet sovi muuta. Vapaa-muotoisia kirjallisia raportteja ovat sopimusyhteistyön aikana tehtävät muistiot ja raportit, joiden tekijänoikeus säilyy tekijällä, mutta sopimusosapuolilla on rajoittamattomat oikeudet hyödyntää materiaalia kaikessa hankkeen toiminnassa.

Sopimusosapuolten asiantuntijat ovat velvollisia tallentamaan kaiken hankkeelle tuotetun aineiston hankkeen yhteiseen työtilaan hankkeen käytettäväksi, jonne se tulee jäädä myös sopimuksen päättyttyä.

12. Vahingonkorvaus ja yhteisvastuullisuus

Pelastuslaitos, jonka tehtäviä viranhaltija kulloinkin hoitaa, on työnjohdollisessa vastuussa aiheuttamastaan vahingosta kolmannelle osapuolelle.

Jos viranhaltijan työnantajana toimiva myyjäpelastuslaitos on vahingonkorvauslain perusteella velvoitettu korvaamaan vahingon kärsineelle ostajapelastuslaitokselle viranhaltijan sen virkatehtäviä hoitaessaan aiheuttaman vahingon, ostajapelastuslaitos sitoutuu suorittamaan myyjäpelastuslaitokselle suoritettun vahingonkorvauksen määrän kuukauden kuluessa suorituksesta.

Sopimusosapuolet ovat yhteisvastuullisia yhteisten vuosisuunnitelmassa hyväksytyjen hankkeiden riskien toteutumisen osalta mahdollisesti aiheutuviin taloudellisiin taikka muihin vastuisiin, mikäli asiassa ei todeta vahingonkorvauslaissa taikka rikoslaissa määriteltyä tuottamuksellisuutta.

13. Erimielisyyksien ratkaiseminen

Tästä sopimuksesta johtuvat erimielisyydet pyritään ratkaisemaan sopimusosapuolten välisin neuvotteluin. Jos yhteisymmärrykseen ei neuvotteluissa päästä, erimielisyydet ratkaistaan hallintoriita-asiana Turun hallinto-oikeudessa.

14. Sopimuksen voimassaolo, irtisanominen ja muuttaminen

Tämä sopimus on voimassa aikavälillä 1.1.2021 – 31.12.2022.

Sopimusta voidaan muuttaa milloin tahansa sopimusosapuolten keskinäisellä sopimuksella siten, että muutokset ja lisäykset tehdään kirjallisesti.

Sopimusosapuolet vastaavat erillisiin sitoumuksiin perustuvista päätöksistä ja kehittämishankkeista niiden loppuun saattamiseen saakka.

15. Sopimuksen allekirjoitus

Sopimuksen allekirjoittaa sopimustahojen nimenkirjoitusoikeuden omaava viranhaltija.

Turussa 29.12.2020

Jari Samio
pelastusjohtaja
Varsinais-Suomen aluepelastuslaitos

Paikkakunta pvm

pelastuslaitos

